

Het vraatbeeld van *Heliozela hammoniella* (Berkenzilvervlekmoet), op het blad van berk. Let op: het vrij in het blad liggende gangmijntje is niet veroorzaakt door de rups van *H. hammoniella*. (Foto G.Tuinstra) Zie bl.28

bosrand Lauwersoog , vindplaats *Heliozela hammoniella*. (Foto G.Tuinstra) Zie bl.28

Eupithecia insigniata (fruitboomdwergspanner) (Foto: G.Tuinstra) Zie bl. 30

Mythimna litoralis (Helmgrasuil); goed van de andere *Mythimna*-soorten te onderscheiden door de witte lijn, centraal op de vleugels, alsmede de zeer lichte achtervleugels. (Foto: G.Tuinstra) Zie bl. 27

Vraatbeeld *Coleophora artemisicolella* (bijvoetkokermoet) op bijvoet (*Artemisia vulgaris*)
(foto: G.Tuinstra) Zie bl. 21

Plusia festucae (Goudvenstertje); het beste kenmerk voor het onderscheid met *P. putnami* wordt aangegeven voor de rode lijn. De lichte vlek loopt op deze plek zeer spits toe.

Plusia putnami (Moerasgoudvenstertje); de rode lijn wijst naar de plek waar de lichte vlek juist afgerond is.

(Foto's: G.Tuinstra) zie bl. 29

Door de toch ietwat verschillende biotopen, Valentijn heeft relatief meer gemengd bos, is er toch een verschil opgetreden in waargenomen soorten. Dat verschil vertaalde zich in ongeveer 130 soorten. Wij zijn tevreden met dit experiment. Ik hoop dat we komend seizoen ons steentje (vlindertje) weer bij kunnen dragen en zo meehelpen met het in kaart brengen van de verspreiding van onze inheemse vlinders. Ik wens iedereen een fijn vlinderseizoen toe met veel leuke en interessante waarnemingen.

Ik heb er eigenlijk wel weer zin in.

Inventarisaties nachtvlinders in 2014 Gerrit Tuinstra

Inleiding

In 2015 heb ik in verschillende terreinen naar nachtvlinders gekeken. Verschillend in de zin van de ligging van de gebieden, alsmede de natuurtypen binnen de terreinen. De focus lag op drie gebieden; het Lauwersmeergebied, de Duurswouderheide en een combinatie van de Twijzeler Mieden en de Hege Bult langs het Prinses Margrietkanaal ten westen van Drogeham. Alle drie terreinen, m.u.v. een klein deel van het inventarisatiegebied in het Lauwersmeer, dat van Defensie is, zijn in eigendom van Staatsbosbeheer, waarvan vergunning werd verkregen voor het betreden van de gebieden.

Het Lauwersmeergebied is bij de meeste mensen wel bekend. Het is een zeer gevarieerd gebied met bossen, fraaie graslanden en moerasachtige gebieden. Het deel van Defensie betreft een gebied met zoute kwel, waardoor er in een deel van het gebied een bijzondere zoutminnende vegetatie voorkomt. Het onderzoek dat ik daar sinds 2003 doe beperkt zich overigens niet tot de “natuurgebieden”, maar met regelmaat worden ook de bebouwde kom, wegbermen en de haven bezocht, wat soms leuke waarnemingen oplevert. Dikwijls sta ik met de lamp op plekken waar ik al eerder stond, maar ook worden nu en dan nieuwe plekken gezocht om de lamp neer te zetten of in de avond doorheen te struinen op zoek naar micro’s.

Ook de Duurswouderheide zal bij veel mensen wel bekend zijn. Het is het grootste heideterrein in Friesland. Het gebied kent natte en droge heide en er liggen verschillende vennen en pingoruïnes. Rondom de heide liggen bossen, met name naaldbossen en hier en daar delen met wat meer loofhout. De heide wordt begraaasd door schapen. Ik had toestemming om met de auto de paden rondom de heide en van oost naar west, dwars over de heide, te berijden om op de goede plekken te kunnen nachtvlinderen. Langzaam rijden was een must om o.a. de schapen niet te verstoren.

De Twijzeler Mieden en de Hege Bult liggen weer in een heel ander deel van Friesland en hebben een totaal ander natuurtype. In de Twijzeler Mieden liggen uitgestrekte moerasachtige vegetaties, waardevolle (blauw)graslanden en (broek)bossen. Het gebied is wat minder toegankelijk (vooral met de auto) dan de andere gebieden en ook geschikte plekken voor de lamp zijn er wat schaarser. Met regelmaat werd ’s nachts de welbekende roep van de roerdomp gehoord en nu en

dan ook de vreemde roepen van de 's nachts actieve waterral! De Hege Bult ligt aan de andere kant van het Prinses Margrietkanaal. De "Bult" zelf is met name begroeid met bomen en struiken (o.a. veel wilg en populier), maar ernaast ligt een grasland dat door vegetatiekundigen als een walhalla wordt beschouwd, vanwege de bijzondere planten die hier groeien. Dit deel is niet vrij toegankelijk!

Resultaten

Het Lauwersmeer werd in 2014 24 keer bezocht. Op 17 avonden/nachten werd met de lamp gewerkt, veelal voorafgegaan door een wandeling waarop gericht naar micro's werd gezocht. Daarnaast werd er twee keer gesmeerd en werd er vijf keer naar mijnen gezocht.

Op de Duurswouderheide werd op 10 avonden/nachten met de lamp geïnventariseerd. De lamp stond meestal aan de oostelijke of westelijke rand van de heide. Een paar keer werd bij windstil weer werd de lamp opgesteld op het dwarspad, midden op de heide.

In de Twijzeler Mieden en de Hege Bult werd zes keer met de lamp geïnventariseerd. De eerste keer was op 4 april en de laatste keer op 3 juli. Dit gebied is dus nog niet voldoende bekeken om een volledig beeld van de nachtvlinderfauna te krijgen.

Lauwersmeer

In 2014 is de totaalijst van het onderzoek aangevuld met meer dan 2.500 records (een record is een waarneming van een bepaalde soort op een bepaalde plaats en datum). Een deel van de waarnemingen is verzameld door Henk Smit (Lauwersoog). Henk ging met regelmaat met mij mee, maar ging ook zelf op pad met aggregaat, laken en lamp.

De totaalijst van het onderzoek telt inmiddels bijna 15.000 records en het aantal soorten dat waargenomen is bedraagt nu 913 (404 macro's en 509 micro's)! De soortenlijst van de macro's zal de komende jaren waarschijnlijk niet zo veel langer meer worden. Hoewel, in 2014 werden maar liefst 14 soorten macro's gezien die niet eerder in het gebied werden waargenomen. Tot deze 14 behoort ook de zakdrager *Psyche casta*, waarvan op 11 juli een zakje gevonden werd op een brugleuning. Om de 1.000 soorten te halen (een doelstelling die ik een klein beetje in m'n achterhoofd heb) zal met name ingezet moeten worden op de micro's. Hoewel ook die lijst al aardig lang wordt, zijn er binnen deze groep ongetwijfeld nog veel soorten te ontdekken.

Macro's

14 soorten macro's dus die nog niet eerder werden gezien. Niet allemaal even zeldzaam, maar blijkbaar hebben die soorten in het Lauwersmeergebied maar kleine populaties en/of mogelijk ging het om overvliegers van gebieden van elders; *Cosmorhoe ocellata* (blauwbandspanner), *Pterapherapteryx sexalata* (kleine blokspanner), de dagactieve *Panemeria tenebrata* (dwerghuismoeder), *Xestia baja* (bruine zwartstipuil) en *Miltochrista miniata* (rozenblaadje).

De rest van de in 2014 voor het eerst waargenomen soorten zijn wel (vrij) bijzonder, in ieder geval in onze contreien; de trekvlinder *Nycterosea obstipata*

(zuidelijke bandspanner), *Xanthorhoe quadrifasiata* (grote vierbandspanner), *Pennithera firmata* (hoekbanddennenspanner), *Drymonia querna* (witlijntandvlinder), *Calophasia lunula* (vlasbekuiltje), *Agrochola lunosa* (maansikkeluil), *Mythimna litoralis* (helmgrasuil) (**foto bl. 16**) en de trekvlinder *Lithosia quadra* (viervlakvlinder).

X. quadrifasiata was een grote verrassing. De soort komt bij ons eigenlijk niet voor en ook elders in Nederland (m.u.v. de duingebieden in Noord- en Zuid-Holland (bron: Vlindernet)) is het geen algemene vlinder. Een exemplaar werd op licht gevangen op 27 juli. Ook *D. querna* was een verrassing. Hoewel de soort de afgelopen paar jaar in Friesland – na lange tijd van afwezigheid – weer een paar keer gezien is, had ik ‘m zeker in het Lauwersmeergebied (nog) niet verwacht. Een exemplaar verscheen op 4 juli op het laken. Ook *A. lunosa* en *M. litoralis* zijn interessante soorten maar aan de kust wel te verwachten, met name *M. litoralis*, een echte kustsoort vanwege de voedselplant helmgras (*Ammophila arenaria*). Van beide soorten werd een exemplaar gevangen op licht, op resp. 20 september en 4 juli.

Hoewel het er aan het begin van de avond niet op leek, bleek die vierde juli een bijzonder goede avond te worden. Kort voordat het donker werd regende het stevig en ook later op de avond viel er nu en dan neerslag. Vanwege die regen werd de lamp opgesteld onder een afdak op het terrein van de werkschuur van Staatsbosbeheer. De regen heeft de vlinders niet weerhouden om te gaan vliegen, getuige het totaal van 202 soorten aan het einde van de nacht! Een record-aantal soorten (137 macro's/65 micro's). Nog geen week later (11 juli) was er nog zo'n top-nacht met opnieuw precies 202 soorten. Op deze avond verschenen maar liefst tien exemplaren van de prachtige *L. quadra*! De Nederlandse naam slaat op de vier vlekken op de voorvleugels van de vrouwtjes. De mannetjes hebben die vlekken niet! *L. quadra* is in Nederland een trekvlinder. Het afgelopen jaar was een bijzonder goed jaar voor de soort, want verspreid over heel Nederland werd de soort gezien. Echter tien exemplaren was wel heel veel, blijkbaar heeft er bij Lauwersoog enige stuwing van trek plaatsgevonden. *C. lunula* werd vastgesteld op 29 augustus. Aan het begin van de avond werden foto's gemaakt van een groeiplaats van vlasbekje (*Linaria vulgaris*), waarop eerder in het seizoen rupsen van *Eupithecia linariata* (vlasbekdwergspanner) gevonden werden. De groeiplaats bevond zich aan de zee-zijde van de Waddenzeedijk, een bijzondere plek voor deze kleine spanner. Tijdens het maken van de foto's werd een fraaie rups van *C. lunula* op een van de vlakbekken gevonden. *C. lunula* is niet eerder op het Friese vasteland gevonden en ook op de Waddeneilanden is het een zeldzaamheid. Overigens kan die vermeende zeldzaamheid te maken hebben met het feit dat *C. lunula* niet gemakkelijk op licht komt. Zoeken naar rupsen kan het bekende verspreidingsbeeld wel eens wijzigen.

Micro's

In 2014 werden 61 soorten nieuwe micro's voor het gebied vastgesteld. Ongeveer 25 hiervan betroffen soorten die gevonden werden door het zoeken naar

bladmijnen. Zo werden o.a. de mijnen van *Stigmella zelleriella* (Snellens' mineermot) gevonden op de waardplant kruipwilg (*Salix repens*). Deze waardplant komt op veel plekken in het gebied voor, maar de mijnen van *S. zelleriella* werden nog niet eerder gevonden. Een andere kleine mineerder is *Ectoedemia septembrella* (hertshooimineermot). Op een aantal groeiplekken van sint janskruid (*Hypericum perforatum*) werden de mijnen van deze soort gevonden en op een van deze locaties werd ook de bladroller *Lathronympha strigana* (hertshooibladroller) voor het eerst gevonden.

Een andere interessante vondst was die van de mijnen van *Heliozela hammoniella* (berkenzilvervlekmot) (**foto bl. 16**). Ik werd door iemand gewezen op zijn vondst van een mijn van deze soort, in het Lauwersmeergebied. Die persoon vertelde mij dat de mijnen te vinden zijn op jonge berkjes. In eerste instantie kon ik op geen enkele plek de mijnen vinden, op berkenopslag van één tot anderhalve meter hoog. Totdat de zoektocht werd voortgezet op veel kleinere berkjes. In een bosrand langs een grasland groeiden tientallen berkjes van 30 tot 50 centimeter hoog en juist op deze berkjes werden de mijnen gevonden (**foto bl. 16**). Rupsen van *H. hammoniella* leven in eerste instantie als boorder, in de twijgen van berk, waar ze leven van het merg. Daarna, als de rups bijna volgroeid is, verplaatst hij zich via de bladsteel naar het blad. Na de bladsteel volgt een kort gangmijntje, waarna in het blad een uitsnede wordt gemaakt. In die uitsnede laat de rups zich op de grond vallen om vervolgens te verpoppen.

Een interessante vangst was die van een exemplaar van *Pseudopostega auritella* (wolfspootoogklepmot), op licht. Het is in Nederland een behoorlijke zeldzame soort, waarvan de rupsen mineren in de stengels van wolfspoot (*Lycopus europaeus*). Nog een zeldzaamheid is *Lampronia flavimitrella* (tweebandscheutboorder), waarvan een exemplaar overdag met het net gevangen werd, in een bosrand met veel braam in de ondergroei.

De meest opvallende waarneming was wel die van de kleine bladroller *Argyroploce externa* (eierdopmot). Tot vrij recent werd aangenomen dat de vlinder uit Nederland verdwenen was, na de laatste vondst op Terschelling, in 2000 (bron: Microlepidoptera.nl). Echter de soort werd teruggevonden op Schiermonnikoog en in de Noord-Hollandse duinen. De afgelopen jaren werd nu en dan gezocht naar de vlinder, in het Lauwersmeergebied, die rondbladig wintergroen (*Pyrola rotundifolia*) als voedselplant heeft (in Nederland), maar de soort kon nooit worden gevonden. Op 8 juni 2014 werd een aantal exemplaren waargenomen in een grasland, vliegend boven een vegetatie met veel rondbladig wintergroen.

Duurswouderheide

Van begin mei tot halverwege september werd met licht geïnventariseerd op de Duurswouderheide. Er werden in totaal 359 soorten (micro's & macro's) waargenomen, waaronder een aantal interessante. Niet alleen vanwege de zeldzaamheid, maar ook vanwege het groot aantal exemplaren dat soms werd gevangen. Een voorbeeld hiervan is de vangst van maar liefst 27 exemplaren van *Saturnia pavonia* (kleine nachtpauwoog), op 5 mei. Een dergelijk aantal

exemplaren heb ik van deze soort nooit eerder op het laken gehad. Ook opvallend was de waarneming van zo'n 20 exemplaren van de prachtige *Gastropacha quercifolia* (eikeblad), op licht op 18 juni. Voor deze soort bleef het bij deze ene datum. Ervoor en erna werd geen enkel exemplaar gezien! Anders was dat met *Plusia putnami* (moerasgoudvenstertje). Deze soort komt in dit gebied in veel grotere aantallen voor dan de normaal gesproken veel algemenere *P. festucae* (goudvenstertje). (Foto bl 17) Deze laatste soort werd op drie verschillende avonden gevangen, met in totaal "slechts" 15 exemplaren. Van *P. putnami* werden in totaal maar liefst 373 exemplaren gevangen, op vier verschillende avonden. Overigens gaat het natuurlijk om een schatting van het aantal exemplaren, met op 7 juli en 10 juli resp. ongeveer 120 en 250 exemplaren. Op 10 juli was *P. putnami* de algemeenste soort op het laken! Blijkbaar herbergt de Duurswouderheide een goed biotoop voor deze soort. De laatste soort, waarvan op één avond een erg groot aantal waargenomen werd, is *Lasiocampa quercus* (hageheld). Dat het een goed seizoen was voor deze soort bleek eerder al een keer, toen er zeer grote aantallen rupsen werden gevonden in de heidestruiken. Op 28 juli verschenen zo'n 60 exemplaren op het laken, de eerste vrijwel direct nadat de lamp aan ging. Normaal gesproken komen alleen de vrouwtjes op licht, maar nu verschenen er ook een aantal mannetjes op het laken. Andere interessante macro's die waargenomen werden zijn *Eupithecia exiguata* (loofboomdwergspanner), *Thalera fimbrialis* (geblokte zomervlinder), *Thaumetopoea processionea* (eikenprocessierups), *Acrionicta menyanthidis* (veenheide-uil), *Catocala sponsa* (karmozijnrood weeskind) en *Euclidia glyphica* (bruine daguil).

Op 10 juli werd een exemplaar van de spanner *Petrophora chlorosata* (varens spanner) waargenomen. De lamp stond die avond op het middenpad, op korte afstand van een groeiplaats van veel adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), een van de voedselplanten van de vlinder. Op dezelfde avond werd ook een exemplaar van de micro *Monochroa cytisella* (varenboegsprietmot) gevangen. Rupsen van deze soort mineren in de stengels van adelaarsvaren. Voor zover bekend is de Duurswouderheide de tweede Friese vindplaats van *M. cytisella*, die ook elders in Nederland maar weinig waargenomen wordt. Een andere *Monochroa*-soort die waargenomen werd (op 20 mei en 9 juni) is *M. suffusella* (tweevlekboegsprietmot). Deze soort heeft een geschikt biotoop op de lagere delen langs o.a. het middenpad, op plekken waar de voedselplant veenpluis (*Eriophorum angustifolium*) groeit.

Tot slot, voor wat betreft de Duurswouderheide, is het nog de moeite waard om de vangsten van een aantal neushoornkevers (*Oryctes nasicornis*) te vermelden!

Twijzeler Mieden en Hege Bult

Het aantal waargenomen soorten micro-nachtvlinders in deze gebieden viel een klein beetje tegen. Maar dat zal ongetwijfeld te maken hebben met de matige weersomstandigheden tijdens de inventarisaties met de lamp, alsmede het feit dat er niet veel in de avond specifiek naar micro's gezocht werd. Toch zijn er een aantal interessante soorten waargenomen, bv. *Eratophyes amasiella* (oosterse

schone) en *Cosmopterix lienigiella* (gele rietprachtmot) in de Twijzeler Mieden, en *Ancylis tineana* (bruine haakbladroller) langs de Hege Bult. In het grasland bij de Hege Bult werden op 21 juni een aantal exemplaren van de bij ons (en ook landelijk) vrij zeldzame *Crambus uliginosellus* (biezengrasmot) opgejaagd uit de vegetatie van het grasland. Op 3 juli verscheen nog eens een exemplaar op het laken, in hetzelfde gebied. Op 7 juni werd een exemplaar van *Nascia ciliaris* (moerasduiveltje) op licht gevangen, in de Twijzeler Mieden.

Op 29 april werden 40 soorten macro's op licht gevangen. Een behoorlijk aantal voor deze tijd van het jaar. Bijzonderheden waren de dwergspanner *Eupithecia insigniata* (fruitboomdwergspanner) (foto bl. 16) en de fraaie witte eenstaart of Chinese letter (*Cilix glaucata*). Beide soorten zullen in dit gebied meidoorn (*Crataegus monogyna*) of sleedoorn (*Prunus spinosa*) als voedselplant hebben. *E. insigniata* is een van de mooiste en best herkenbare dwergspanners in Nederland. De soort heeft een zilvergrijze grondkleur en een fraaie, veelal bruinachtige tekening. Het is Nederland een zeldzame soort. Uit onze omgeving zijn maar weinig recente waarnemingen bekend. Anneke van der Veen heeft ze de laatste jaren diverse keren in haar tuin te Opende gevangen. Op dezelfde avond werden ook *Eupithecia valerianata* (valeriaandwergspanner), *Simyra albovenosa* (kleine rietvink) en *Orthosia gracilis* (sierlijke voorjaarsuil) gevangen, allen soorten van over het algemeen wat vochtiger gebieden. Op 21 mei werd een exemplaar van *Bupalus piniaria* (dennespanner) waargenomen, op licht in de Twijzeler Mieden. Dit is een soort die je juist niet zou verwachten in het gebied, waar geen dennen of andere naaldbomen aanwezig zijn!

Perizoma albulata (ratelaarspanner) en *Anticollix sparsata* (wederikdwergspanner) werden beide in zowel de Twijzeler Mieden als bij de Hege Bult waargenomen. De voedselplanten resp. ratelaar (*Rhinantus* spp.) en wederik (*Lysimachia* spp.) zijn ruim voorhanden in beide gebieden.

Naast spanners werden ook soorten uit andere groepen waargenomen die kenmerkend zijn voor vochtiger gebieden. Mooie voorbeelden daarvan zijn *Chilodes maritima* (smalvleugelrietboorder), *Graphiphora augur* (dubbelpijl-uil) en *Lacanobia splendens* (moeras-w-uil). De meeste waarnemingen van *L. splendens* in Nederland worden in Friesland gedaan (bron: Vlindernet), in de laagveengebieden in zuid Friesland en de Alde Feanen. De Twijzeler Mieden sluiten hier mooi op aan!

Henk Smit

Zijn naam viel al eerder in dit artikel en ook in mijn praatjes op de bijeenkomst van de werkgroep heb ik de naam Henk Smit nu en dan genoemd. Ik leerde hem een aantal jaar geleden kennen via mijn werk. In de woning van Henk en zijn vrouw in Lauwersoog zaten met regelmaat grote aantallen laatvliegers. We kregen het over nachtvlinders en vanaf dat moment is hij zich erin gaan verdiepen en ging hij met regelmaat mee, als ik weer met aggregaat en lamp in een terrein bij Lauwersoog stond. In zijn tuin keek Henk ook zelf naar nachtvlinders en vorig jaar kocht hij een aggregaat en ging hij zelf op pad. Veel vlinders werden gefotografeerd. Sommige

mensen kenden Henk en vooral zijn foto's via waarneming.nl. De vlinders werden stevast gefotografeerd op een heel herkenbare blauwgroene achtergrond! Inmiddels herkende hij veel soorten nachtvlinders en van een behoorlijk deel ook de wetenschappelijke namen! Voordat Henk met de nachtvlinders begon was hij vooral bezig met vogels. Tijdens onze gezamenlijke nachtvlinderavonden vertelde hij vaak over zijn reizen, waarbij hij samen met mensen uit verschillende werelddelen onderzoek deed naar o.a. de trek van roofvogels. In september, tijdens een van onze laatste nachtvlinderavonden van het afgelopen seizoen, vertelde Henk dat hij – vanwege zijn inmiddels al wat hogere leeftijd – in oktober/november voor de laatste keer naar Thailand en Nepal ging om naar roofvogels te kijken. Tragisch genoeg werd het inderdaad en wel heel letterlijk zijn laatste reis. Henk Smit overleed op 76 jarige leeftijd in Nepal.

Bijeengelezen Siep Sinnema

Waring P. & M. Townsend (2015). Nachtvlinders: de nieuwe veldgids voor Nederland en België. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.

In 2006 verscheen de eerste Nederlandstalige veldgids nachtvlinders. Dit betekende een enorme toename van belangstelling voor nachtvlinders. Sinds die tijd is de kennis over voorkomen en verspreiding enorm toegenomen en het werd hoog tijd voor een geheel herziene versie. Daarom is er de afgelopen jaren hard gewerkt om alle nieuwe kennis te verzamelen en samen te brengen in de nieuwe versie. In deze oorspronkelijk Engelse gids waren nogal wat Nederlandse soorten macronachtvlinders niet afgebeeld en voor de nieuwe versie zijn veel van deze toegevoegd. Richard Lewington, de tekenaar, heeft speciaal voor de Nederlandse uitgave soorten getekend. Ook zijn er afbeeldingen die niet de meest voorkomende vorm lieten zien aangevuld met nieuwe en meer karakteristieke plaatjes. In samenwerking met Natuurpunt en de Vlaamsche Vereniging voor Entomologie werd de gids aangevuld met Vlaamse gegevens. Alle soorten in de gids kregen een Nederlandse naam. De nieuwe soorten die de afgelopen jaren in ons land zijn verschenen hadden vaak nog geen Nederlandse naam en deze moest dan nog worden bepaald.

Met deze gids kan het nachtvlinderonderzoek de komende jaren nog verder groeien en dat is van groot belang want we weten nog lang niet genoeg over deze belangrijke diergroep.

Dat deze veldgids up-to-date is blijkt wel uit het feit, dat de Maagdenuil (*Eucarta virgo*), die we vorig jaar tijdens onze excursie op de Delleboersterheide ontdekten en die nieuw voor Nederland bleek te zijn, al is opgenomen in het boek!

Entomologische Berichten, het tweemaandelijks verenigingstijdschrift van de Nederlandse Entomologische Vereniging (NEV), bracht in het najaar van 2014 in uitgave 74 (6) een themanummer uit over de Noardlike Fryske Wâlden.